

Ne Zaman Acil Diyaliz

Yard.Doç.Dr Şule Akköse Aydın
U.Ü.T.F Acil Tıp AD
4.Ulusal Acil Tıp Kongresi

Sunum Planı

- Diyaliz ile ilgili tanımlar
- Akut böbrek yetmezliğinde acil diyaliz
- Acil diyalizin diğer endikasyonları
- Zehirlenmelerde acil diyaliz

Diyaliz Nedir

- Bir A solüsyonunun çözünmüş madde içeriğinin, yarı geçirgen bir membran vasıtasıyla bir B solüsyonu ile karşılaştırarak değiştirilmesi işlemidir

Diyaliz Nedir

- Yarı geçirgen membran, porları ya da delikleri olan bir kağıda benzetilebilir

Diyaliz Nedir

- Her iki solüsyonda bulunan su molekülleri ve düşük molekül ağırlıklı solütler, yarı geçirgen membranın porlarından geçerek birbirine karışır

Diyaliz Nedir

- Büyük solütler (protein gibi) ise membrandan geçemezler
- Membranın her iki yanında başlangıçtaki konsantrasyonlarında kalırlar

Ultrafiltrasyon

- Bu işlem de diyaliz gibi yarı geçirgen membranlar aracılığıyla yapılır
- Söz konusu olan su molekülleridir
- Su molekülleri çok küçüktür ve tüm yarı geçirgen membranlardan geçebilir

Ultrafiltrasyon

- Su molekülleri hidrostatik ya da osmotik bir kuvvetle membranın içine doğru itilir
- Membranın porlarından kolayca geçebilen diğer solütler de su ile birlikte sürüklenirler

Ultrafiltrasyon

- Bu şekilde su içinde sürüklenen solütler membrandan itilen suya kendi orijinal konsantrasyonlarına yakın bir konsantrasyonda eşlik ederler

Ultrafiltrasyon

- Diğer taraftan büyük solütlerin geçişi membran tarafından engellenmiş olur
- Böylece membran büyük solütler için bir engel görevi görür

Hemoperfüzyon (HP)

- Kanın aktif kömür veya karbon dolu bir kartuştan geçirilmesi işlemidir

Akut Böbrek Yetmezliğinde Acil Diyaliz

- Acil diyaliz için en sık endikasyon böbrek yetmezliği ile ilgili laboratuvar bulguları yanında üremik bulgu ve belirtilerin bulunmasıdır

Üremik Sendrom

- Üremik sendrom, kan düzeyleri yükselmiş bulunan azotlu madde ve diğer yıkım ürünlerinin toksik etkileri sonucunda ortaya çıkan belirti ve bulgulardan oluşur

Üremik Sendrom - Belirtiler

- Bulantı, kusma, iştahsızlık
- Yorgunluk, halsizlik, üşüme hissi
- Gastrit, ileus ve kanamalı veya kanamasız kolit

Üremik Sendrom - Bulgular

- Cildin soluk görünümü
- Nefesin amonyak kokması

Üremik Sendrom - Bulgular

- Tamponada yol açan veya açmayan perikardiyal effüzyon
- Perikardiyal frotman duyulması

Üremik Sendrom - Bulgular

- Üremik motor nöropati gelişmesi
  - ayak veya bilek düşmesi
- Mental durum değişikliği ve/veya üremik ensefalopati işaretlerinin gelişmesi
  - tremor, asteriksis, multifokal myokloni, nöbetler

Üremik Sendrom - Bulgular

- Kanama zamanının uzaması
- Üremik trombosit fonksiyon bozukluđuna bağlı kanamalar

ABY' de Acil Diyaliz Endikasyonları

- Üremiye bağlı belirti ve bulguların gelişmesi
- Refrakter veya ilerleyici sıvı birikmesi
- Kontrol edilemeyen hipertansiyon
- Özellikle oligürik bir hastada ağır metabolik asidoz ($\text{pH} < 7.1$)
- Hiperkalemi veya hızla artan potasyum seviyesi ($\text{K} > 6.5 \text{ mEq/l}$)

ABY' de Acil Diyaliz Endikasyonları

- Akut böbrek yetmezliğinde serum üre azotu düzeyi 70-100 mg/dl veya kreatinin klerensi 20 ml/dk' nın altına inince diyaliz proflaktik olarak başlatılır

ABY' de Acil Diyaliz Endikasyonları

- Aslında ABY' de serum üre azotu düzeyine az önem verilir çünkü bu parametre protein azotunun ortaya çıkış hızına, gastrointestinal kanama, ilaç kullanımı gibi birçok faktöre bağlı olarak değişir

ABY' de Acil Diyaliz Endikasyonları

□ Eğer

- Üremiye bağlanan klinik belirtiler yoksa
- Serum potasyum ve bikarbonat düzeyleri kabul edilebilir sınırlarda ise
- Serum üre azotu veya kreatinin klerensinin bu limitleri aşması mutlaka acil diyaliz yapılmasını gerektirmez

ABY' de Acil Diyaliz Endikasyonları

- Özellikle perikardit, hiperkalemi, ağır asidoz ve ilaçlara yanıt vermeyen sıvı yüklenmesi en sık acil diyaliz endikasyonlarından

Acil Diyalizin Diğer Endikasyonları

- Zehirlenmeler
- Hiperkalsemi
- Metabolik alkaloz

Zehirlenmede Diyaliz veya Hemoperfüzyonun Düşünülmesi İçin Kriterler

---

- Yoğun destekleyici tedaviye rağmen hastanın genel durumunun giderek bozulması
- Hipoventilasyon, hipotermi ve hipotansiyona yol açan beyin sapı fonksiyon bozukluklarının eşlik ettiği ağır zehirlenmeler

Zehirlenmede Diyaliz veya Hemoperfüzyonun Düşünülmesi İçin Kriterler

---

- Pnömoni veya sepsis gibi koma komplikasyonlarının ortaya çıkması
- Hepatik, kardiyak veya böbrek yetmezliğine bağlı normal ilaç atılımının bozulması

Zehirlenmede Diyaliz veya Hemoperfüzyonun Düşünülmesi İçin Kriterler

---

- Karaciğer veya böbrekle endojen eliminasyonu aşan bir hızda temizlenebilen, uzaklaştırılabilir bir ilaç veya zehir ile intoksikasyon

Zehirlenmede Diyaliz veya Hemoperfüzyonun Düşünülmesi İçin Kriterler

---

- Eğer bir ilaç veya zehirin serum düzeyleri, ölüme veya ciddi doku hasarına yol açtığı bilinen değerlere kadar yükselirse erken diyaliz veya hemoperfüzyon düşünülebilir

Sık Karşılaşılan Zehirlerin Serum Konsantrasyonları

İlaç	Serum Kons (mg/L)	Seçilecek Yöntem
Fenobarbital	100	HP > HD
Glutetimid	30-40	HP
Metakualon	40	HP
Salisilat	800	HD
Teofilin	40	HP > HD
Parakuat	0.1	HP > HD
Metanol	500	HD
Trikloretanol	500	HP > HD
Meprobamat	100	HP

Zehirlenmelerde Tedavi Seçimi

Periton Diyalizi (PD)

- ❑ İlaçları kandan uzaklaştırmada çok etkin değildir
- ❑ Hemodiyalize (HD) süratle başlamanın güç olduğu durumlarda uzun süreli bir PD seansı değerli bir yöntem olabilir

Zehirlenmelerde Tedavi Seçimi

Hemodiyaliz

- Suda eriyen, düşük molekül ağırlıklı ilaçlar membrandan hızla diffüze olurlar
- Bunlar için seçilecek tedavi şeklidir
  - salisilatlar, etanol, metanol, lityum

Zehirlenmelerde Tedavi Seçimi

Hemodiyaliz

- Suda eriyen büyük molekül ağırlıklı ilaçlar membrandan daha yavaş diffüze olurlar
- Fakat yüksek geçirgenliği olan membranlar kullanılarak uzaklaştırılabilirler
  - amfoterisin, vankomisin

Zehirlenmelerde Tedavi Seçimi

Hemodiyaliz

□ Hemodiyaliz tedavisi

- dağılım volümü geniş
- yağda çözünen
- yüksek oranda proteinlere bağlanan ilaçların uzaklaştırılmasında çok yararlı değildir

Zehirlenmelerde Tedavi Seçimi

Hemoperfüzyon

- Proteine bağılı ilaçların ve yağda eriyen ilaçların temizlenmesinde hemodiyalizden daha etkilidir

Zehirlenmelerde Tedavi Seçimi

- Eğer bir ilaç kandan hem HP hem de HD ile eşit etkinlikte uzaklaştırılabiliyorsa hemodiyaliz tercih edilir
- Bunun nedeni aynı zamanda var olabilecek herhangi bir asit-baz bozukluğunun da eş zamanlı olarak tedavi edilebilmesidir

Zehirlenmelerde Tedavi Seçimi

Sürekli Hemodiyafiltrasyon ve Hemoperfüzyon

- Hemodinamik açıdan stabil olmayan ve konvansiyonel tedaviyi tolere edemeyen hastalarda özellikle yararlı olabilir

Zehirlenmelerde Tedavi Seçimi

Sürekli Hemodiyafiltrasyon ve Hemoperfüzyon

- Konvansiyonel tedavi ile kıyaslandığında ilaç uzaklaştırma oranı daha azdır bu nedenle plazma düzeyleri daha yavaş düşer ve tedavi uzun sürer

Zehirlenmelerde Tedavi Seçimi

Sürekli Hemodiyafiltrasyon ve Hemoperfüzyon

- Sürekli HP, meprobamat, teofilin ve fenobarbital toksisitesinde etkindir
- Sürekli hemodiyafiltrasyon, etilen glikol ve lityum toksisitesinde etkindir

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Asetaminofen

- Öncelikle geleneksel tedavi (NAC)
- Asetaminofen suda orta derecede çözünür
- Proteinlere çok az oranda bağlanır
- Dolayısıyla HD ve HP ile uzaklaştırılabilir

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Aspirin

- Geleneksel tedavi uygulanır
- İlacın yaklaşık %50'si proteine bağlanmasına rağmen aspirin HD ile iyi temizlenir

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Aspirin

- HD ilacın serum düzeyi 80 mg/dl'yi aşıyorsa veya hastanın durumu agresif bir tedaviyi gerektiriyorsa düşünölmelidir

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Barbituratlar

- Fenobarbital %50 oranında proteine bağlanır fakat kandaki dağılım volümü hemodiyaliz ve hemoperfüzyon ile atılmasına imkan sağlar

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi Barbituratlar

- Hemodiyaliz barbiturat koması uzadığında,
özellikle komanın pnömoni gibi komplikasyonları
yaşamı tehdit ettiğinde düşünülmelidir

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Digoksin

- Digoksinin kandaki dağılım volümü genişir ve ilacın proteinlere bağlanma oranı %25'tir
- Bu nedenle 4 saatlik bir HD tedavisi ile vücut yükünün sadece %5'i atılır

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Digoksin

- Digoksin toksisitesinin tedavisinde HP etkilidir ve semptomları düzeltir
- Ancak digoksinin total dağılım volümünün geniş olması nedeni ile HP rutin olarak önerilmez

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Etilen Glikol

- Tedaviye yanıt vermeyen ağır metabolik asidoz (pH < 7.25)
- Böbrek yetmezliği
- Etilen glikol düzeyinin > 50 mg/dl olması

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Etilen Glikol

- HD tedavisine asidoz düzelinceye ve etilen glikol düzeyi 20 mg/dl'nin altına ininceye kadar devam edilir
- Etilen glikol düzeyleri ölçülemiyorsa HD tedavisi en az 8 saat sürmelidir

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Etilen Glikol

- Diyalizin sonlandırılmasından sonraki 12 saat içinde etilen glikolün tekrar dağılımına bağlı rebound yükselme gelişeceği için yeniden diyaliz ihtiyacı olabilir

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Metanol

- ❑ Metanol düzeyi > 50 mg/dl
- ❑ Vizüel, fundoskopik veya zihinsel değişiklikler mevcut ise
- ❑ Ağır asidoz varsa
- ❑ Formik asit düzeyi yüksek ise
- ❑ Hasta 30 ml'den fazla saf metanol tüketmiş ise

Seçilmiş Bazı Ajanlarla Zehirlenmenin Tedavisi

Metanol

- Hemodiyalize asidoz düzelinceye, serum metanol düzeyi < 20 mg/dl oluncaya kadar devam edilmelir
- Eğer metanol düzeyi ölçülemiyorsa en az 8 saat diyaliz yapılmalıdır

Hiperkalsemide Acil Diyaliz

- Hiperkalsemiye konjestif kalp yetmezliği veya böbrek yetmezliği eşlik ediyorsa
- Geleneksel tedaviye yanıt alınamıyorsa diyaliz uygulanabilir

Metabolik Alkalozda Acil Diyaliz

- Metabolik alkaloz, volüm yüklenmesi ve böbrek yetmezliği tablosunda olan hastalarda diyaliz gerekebilir

Özet

- Diyaliz en sık ABY'de başvurduğumuz bir tedavi şeklidir
- ABY'de kan üre azotu seviyesinden çok üremik bulgular önemlidir
- Meslek pratiğimizde sık karşılaştığımız zehirlenmelerde HD ve HP tedavisi erken düşünülmesi gereken bir alternatiftir